U H
347
E9 A3
MAIN

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Digitized for Microsoft Corporation
by the Internet Archive in 2006.
From University of California Libraries.
May be used for non-commercial, personal, research,
or educational purposes, or any fair use.
May not be indexed in a commercial service.

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

č. 28. K. R.

KNIHOVNA ČESKOSLOV. DENNÍKU SV. 12.

604

S československými vojáky do Prahy.

Denník majora N. O. Eversola.

Přeloženo z anglického rukopisu.

Na cestě z Irkutska na východ. — 1920.
Tiskem Inform.-osvětového odboru československého vojska na Rusi.

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Eversole, N. O.

S československými vojáky do Prahy.

Denník majora N. O. Eversola. mcl

Přeloženo z anglického rukopisu. mcl

Na cestě z Irkutska na východ. — 1920.
Tiskem Inform.-osvětového odboru československého vojska na Rusi.

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

69152421

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

UH347
E9A3
MAIN

DB217
M3M3
v.1275

Vladivostok, 13. srpna 1919.

Českoslovenští vojáci v Sibiři!

Dnes loučili jsme se s vašimi bratry vojáky, odjíždějícími do vlasti na americkém parníku „Heffron". Slyše jejich veselý zpěv a bouřlivé ovace Dru Girsovi, myslil jsem si, že by vás zajímal výtah z mého denníku, psaného o podobné cestě na parníku „Madras", který v únoru letošního roku (1919) vezl 507 československých vojáků-invalidů do vlasti.

Měl jsem čest přivézti 120 z nich z nemocnice v Buchedu, a jsem rád, že vám mohu sděliti, že pan G. Avenarius, předseda ruského Červeného kříže v Charbině, propůjčil mi dva z jejich sanitárních vozů pro cestu z Buchedu do Vladivostoku, čímž velice přispěl k našemu pohodlí. Pan Letčinov, předseda Východo čínské dráhy, byl mi velmi nápomocen, zjednávaje rychlé spojení a staraje se o rychlý pohyb vlaku, a američtí inženýři v Buchedu poskytli ochotně pomoc našemu nepříliš četnému nemocničnímu personálu při přenášení nemocných z nemocnice do vlaku. Všem těmto pánům, jakož i čtyřem anglickým sestrám Červeného

M320831

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

kříže, pomáhajícím americkému Červenému kříži ve vlaku, a Dru Ščovoskému s třemi sestrami ruského Červeného kříže v Charbině plukovník Teusler, zástupce amer. Červeného kříže pro Sibiř, vyslovil tehdy vřelý dík. Když moji invalidé se se mnou v Praze loučiti, žádali mne, abych při svém návratu do Sibiře tlumočil jejich díky všem těmto laskavým přátelům i amer. Červenému kříži.

Denník.

14. února. Personál AČK*) nalodil 450 československých vojáků-invalidů, včetně 23 důstojníků, na parník „Madras". Pluk. Teusler přidělil mi Dra Rosett od AČK za pomocníka, pí. O. T. Logan za vrchní ošetřovatelku se sl. Rees a sl. Patterson jakožto pomocnicemi. Pracovali jsme všichni v souladu s anglickými lékaři i ošetřovatelkami, nacházejícími se na lodi se 450 anglickými invalidy, navracejícími se domů. Vypluli jsme ve 4 hod. 45 minut odpoledne. V 5 hod. jsem udělal prohlídku lodi a našel všechny velmi šťastné. Pro přeplnění lodi mnozí z chodících invalidů musili se spokojiti s hamaky pro spaní. Někteří z nich tázali se mne žertovně, zdali myslím, že jsou ptáci, že je nechávám spáti ve vzduchu. Ale nakonec byly hamaky oblíbenější než postele, poněvadž v nich bylo chladněji.

15. a 16. února. Počasí je velmi příjemné.

*) Stálá zkratka pro americký Červený kříž

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Nemocniční oddělení dobře zařízené. Vojáci mne překvapili večer serenádou před mou kajutou, zpívajíce písně, které jsem rád poslouchal v Buchedu i ve vlaku po cestě odtamtud do Vladivostoku.

17. února. V 9 hod. 30 min. dop. jsme přistáli v Moži v Japonsku. Přístav je velmi krásný, s několika malými, pěkně rozloženými ostrůvky a mnoha japonskými dětmi v pestrých kimono, hrajícími si na pobřeží. Bylo mnoho mávání i pokusů o hovor mezi nimi i invalidy. Najal jsem sampan, abych dojel pro 57 invalidů, poslaných z Tokia. Našel jsem je v hotelu a pozval je na oběd tamtéž. Když jsme přijeli k „Madrasu", dostalo se jim vřelého přivítání od vladivostockých invalidů.

18. a 19. února. „Madras" nabírá uhlí. Mnozí z chodících invalidů vyšli na břeh a navrátivše se, vyprávěli těm, kteří pro nemoc nemohli choditi, zajímavé věci o městě i o zvláštních obyčejích tamního lidu. Mnozí z nich mne obdařili malými dárky, které mi koupili na památku.

20. února. Koupil jsem 10 bedniček pomerančů a 600 svěžích vajec na přilepšenou invalidům v nemocnici, 30.000 papírových ubrousků pro tuberkulosní a 15.000 sáčků ze silného papíru pro upotřebené ubrousky. V určitou dobu dne budou ošetřovatelky tyto sáčky s obsahem spalovati.

Vyjeli jsme v 12,45 odp. Kolem stále plno sampanů a jiných japonských loděk, naplně-

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

ných lidem, který nás zdravil, když jsme jeli kolem. Strava, připravovaná v lodních kuchyních čínskými kuchaři, se Čechoslovákům příliš nezamlouvá. Tři čeští kuchaři žádali, aby jim bylo dovoleno pro ně vařiti. Dohodl jsem se s kapitánem „Madrasu", aby tito tři výborní, obětaví vojáci vzali naši kuchyni do svých rukou, byl jsem za svou námahu více než dostatečně odměněn radostí i vděčností, kterou invalidé projevili, když dostávali skutečné české jídlo.

21., 22. a 23. února. Počasí je mnohem teplejší a mohu nyní otvírati luky, takže v nemocničních odděleních jest jasno i svěží vzduch. Mám několik případů influence. Zařídil jsem isolační kajutu na palubě a žádný z případů neukázal se těžkým. Invalidé mi šli ve všem vstříc, čímž bylo nebezpečí všeobecné epidemie odvráceno.

Všem vojákům na lodi, i 449 anglickým, jsem vydal po ranci a vaku a vydávám po 50 cigaretách na muže týdně po celou cestu domů. Rance a vaky, 70 000 cigaret, 3 bedny cukrovinek a 2500 silných vlněných přikrývek mně dal americký Červený kříž. Vladivostocký Y. M. C. A. mi dal dva fonografy s deskami, dopisní papír, tužky a množství her. Kromě toho mám ještě v Hongkongu objednané cigarety.

24. února. Dorazili jsme do Hongkongu, nejmalebnějšího přístavu a města, které jsem kdy viděl. Kopce, obklopující přístav, jsou porostlé krásnými háji a po nich často až

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

k samému vrcholu jsou roztroušeny domy a villy, masivně, až umělecky stavěné. Postaral jsem se, aby chodící invalidi mohli vyjíti na břeh. Navštívil jsem konsula Spojených Států a dověděl jsem se, že ho telegramy od AČK ve Vladivostoku, kterými žádali o opatření letních uniforem pro invalidy, nedošly. Chtěl jsem koupiti 486 obleků hotových, ale nepodařilo se mi; tedy jsem koupil tenkou látku a obstaral čínské krejčí, aby je ušili: Deset důstojníků si koupilo letní uniformy a pro ostatní je obstarám v Singapuru. Pan N. J. Stabb, předseda Hongkong-šanghajské banky a pí. Stabb dali mi vstupenky na dostihy pro mnohé z invalidů. Taktéž mi dali 35 tropických helm, 36 párů krátkých kalhot, 36 košil, několik plášťů a ovoce pro invalidy. Pí. Stabb darovala 28 důstojníkům 300 dolarů, aby jich užili, jak za dobré uznají a fonograf s deskami. Červený kříž dal cigarety a konsul Spojených Států taktéž, a kromě toho poslal mi jednoho ze svých lidí za tlumočníka při nákupech pro invalidy.

25. února odpoledne byli jsme hosty pana i paní Stabb v jejich loži na dostihách, kde jsme byli pohostěni čajem; následující odpoledne byli jsme podobně hoštěni v loži anglického velícího generála. Byl jsem nadmíru potěšen dojmem, který moji vojáci učinili na tyto výborné lidi.

27. února. Vypluli jsme přesně v poledne. Cesta z opevněného přístavu byla krásná:

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Množství loděk, naplněných lidmi, kteří se o nás zajímali, činilo náš odjezd dojemným. Hudba, vlajky, zpěv a v mlhu zabalené slunce, vše to někteří invalidi poblíže mne stojící přirovnávali k pohádce.

28. února — 3. března. Počasí jest velmi horké a vlhké. Všichni nemocní i vojáci nosí tenké obleky, které jsem obstaral v Hongkongu. Jeden hezký, mladý voják, který před válkou studoval dva roky na universitě medicinu, ztrácí rozum. Má utkvělou myšlenku, že každý jej chce otráviti a stravu, léky neb vodu nechce přijímati od nikoho než ode mne. Chodí stále za mnou jako můj stín. Každého večera máme na palubě koncert: jakým potěšením jest poslouchati československé zpěvy! Zvláště mne zajímají jejich pochodové písně s jich výborným duchem.

4. března. Přijeli jsme do Singaporu. Přístav jest tropický a čarovně krásný. Mnoho malých ostrovů, pokrytých kvetoucími stromy, vonnými květinami a půvabnými palmami, jež činí dojem pérových oprašovačů, rostoucích hlavou dolů. Chýže tuzemců, stavěné z trávy na kolech nad mělkou vodou, s mnoha nahými dětmi, visících okolo dveří i z oken jak opice. Vojáky velmi zajímaly jejich plavecké a potápěčské výkony. Házeli jsme do vody mince a ony skákaly za nimi a zřídka kterou ztratily. V poledne jsme přistáli k molu. Obdržel jsem krátkou dovolenou pro všechny invalidy schopné chůze. Navštívil jsem pana

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Gunsaulus, generálního konsula Spoj. Států a vyprávěl jsem mu o svém oddílu poctivých československých invalidů, načež on se ihned počal starati o zábavy pro ně. Pozval mne k večeři, dávané v jeho bytě v čest indického biskupa, a byl nemálo překvapen, když jsem mu sdělil, že biskup je strýcem mé manželky. Měli jsme rozkošnou zábavu v tomto konci světa, ležícím na protější straně našich domovů. Po večeři všichni dělali plány, jak pobaviti československé vojáky. Pan Cheek, předseda U. S. Firestone Tire and Rubber Company v Singapore, a pí. Cheek se rozhodli dáti pro ně šestého hudební a čajový večírek a nabídli mi jeden ze svých automobilů i chauffeura k stálému použití pro mé invalidy. Generální konsul Gunsaulus s paní projektovali večeři s hudbou a buffetem odpoledne sedmého, taktéž se zapůjčením svých automobilů. Spolek amerických dam dal nám prostřednictvím pí. Gunsaulus ovoce, zavařeniny, tři tucty košil a čtyři tucty nočních kabátků pro invalidy v nemocnici. Dovezli mne zpět na loď po vodě a tuzemci, působící zvláštním dojmem ve svých mnohobarevných hávech, běhající sem tam ve světle tropické luny, skytali rozkošný obraz. Přál jsem si, aby někteří z mých velice nemocných vojáků na lodi byli se mohli se mnou z toho těšiti.

5. března. Dohlížel jsem na vydávání potravin kuchařům v 5.30 ráno. Obešel všechna nemocniční oddělení jak obyčejně. V 7.30

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

přišel pro mne pan Cheek, abychom šli dělati nákupy pro vojáky. Od anglického intendantství jsem koupil látky khaki na 270 párů krátkých kalhot a 100 dřeňových tropických helm. Generál Dudley F. Ridout, velitel vojsk Průlivových osad, bydlící ve fortu Canning v Singapore, zapůjčil 250 helm pro použití invalidům až do Port-Saidu, kde jsem je měl zanechati spolu s tím stem, které jsem koupil, na Madrasu, jenž se má sem vrátiti. Látku jsme donesli k různým čínským krejčím, aby z ní ušili krátké kalhoty. Helmy jsem poslal na Madras. Potkal jsem československé důstojníky, kteří v Hongkongu nedostali letních uniforem, vzal jsem je s sebou ke krejčímu a objednal pro ně uniformy i jeden pár kalhot pro každého.

6. března. Po obvyklé prohlídce nemocnic a lodě strávil jsem ostatek dopoledne projížďkou s částí invalidů po městě. Odpoledne jsem obešel čínské krejčí a nabádal je ke spěchu, aby oděv pro invalidy byl hotov k našemu odjezdu. Ve 4 hod. odp. prohlídka nemocnice. Potom přišel pan Cheek, aby nás vzal s sebou k večírku, dávanému v čest Čechoslováků. Zažili jsme skvostný večer s hudbou, mraženými jídly a nápoji. Vojáci zdáli se těšiti se ze setkání s vynikajícími obyvateli Singaporu. Zpívali několik písní o svém domově, jež se hostitelům velmi líbily. Na loď vrátili jsme se v osm hodin, unaveni, ale šťastni. Obešel jsem na dobrou noc nemocniční oddělení a rozdal nemocným ovoce

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

a pečivo, které jim paní Cheek poslala. Byli všichni úplně šťastni a spokojeni a žádný z nich nenaříkal, ač jsem mohl viděti, že mnozí trpí silným vedrem. Učím se každodenně mnoho od té doby, co jsem pohromadě s těmito chrabrými vojáky, nikdy si nestěžujícími. Všichni se velmi rychle zotavují, až na jednoho; bojím se, že vzdor všemu, co pí. Logan a její pomocnice proň dělají, tento výborný hoch domů nedojede.

7. března. Pro horko nelze spáti. Ve 4.30 jsem šel do nemocnice a shledal, že paní Logan byla téměř celou noc vzhůru, starajíc se, aby nemocní měli více pohodlí. Ona se svými dvěma pomocnicemi, Miss Rees a Miss Patterson, jakož i anglický lékař s ošetřovatelkami dělají vše, co mohou, aby nemocným co nejvíce ulehčili. Pan Cheek přišel v sedm hodin a projel se se mnou kaučukovými plantážemi, vykládaje mi o jeho výrobě, takže po návratu na loď měl jsem invalidům co vyprávěti. Jest nesmírným potěšením, pracovati s lidmi, kteří pro vše jeví tak veliký zájem, jako tito vojáci. V 8.30 jsem snídal s panem Cheek a potom jsem koupil 84 páry hotových krátkých kalhot od anglických vojenských úřadů, takže spolu s těmi, které jsem koupil a dostal v Hongkongu a které jsem dal ušíti zde, každý voják bude míti dva úplné obleky pro horké počasí. Ostatek dopoledne jsem strávil kupováním zásob pro loď a vydáváním hotových obleků vojákům na lodi. Generální konsul

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Spojených Států pozval několik z nás na oběd do svého klubu, ale neměl jsem času se dostaviti. Ve 4 odp. prohlídka nemocnice. Pan Gunsaulus poslal své automobily, aby nás odvezly k večeři, kterou dával v čest Čechoslováků. Výborní lidé, pozvaní, aby se s nimi seznámili, hudba, krásné zahrady a výtečná jídla i nápoje daly nám velmi živý duševní obraz singaporského pohostinství. Vojáci zpívali velmi pěkně a často musili opakovati. Byl jsem na ně nadmíru hrd. V 8 hodin nás odvezli zpět na loď, a vojáci bavili ty, kteří pro nemoc nemohli jíti, vyprávějíce jim o zajímavých pokusech hovořit s mladými dámami na večírku posuňky a znaky, jelikož neznali společné řeči. Pak přišel pan Barnet a vzal několik z nás na projížďku k terase, z níž jest rozhled přes celý přístav; později se k nám připojil generální konsul, pí a sl. Gunsaulus, pan a pí Cheek a jiní z našich nových přátel. Navrhovali, abychom se projeli po krajině, neb abychom navštívili operu, ale my jsme již byli unaveni a přáli si pouze, abychom mohli klidně seděti a pozorovati světla na vodě. Jeden z vojáků upozornil mne na odraz měsíčního světla ve vodě, na kaleidoskop lidí, chodících před terasou ve svých zvláštních úborech a čarovnou orientální hudbu i vůni ve vzduchu. Srovnával to se scénami z Tisíce a jedné noci.

8. března. Vasilij Minks, pacient, o kterého jsme měli tolik starostí, zemřel minulé

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

noci. Byl tak trpělivý a odhodlaný ve svém přání dojeti domů, ač od některé doby věděl, že se již neuzdraví. Dohlížel jsem na vydávání potravin kuchařům v 5.45 a obešel nemocnici. Potom jsem navštívil krejčí, šijící naše šaty, koupil ovoce a různé věci pro nemocnici, vyzvedl peníze na ček AČK a zaplatil všechny účty. Pan Gunsaulus, p. Check neb p. Barnet byli téměř po celé dopoledne se mnou a pomáhali mi, jak mohli. Tázali se mne ve své orientální psychologii, jak mohu býti stále tak činným v tomto klimatu; neměli asi nikdy čest býti zodpovědnými za pohodlí a bezpečí půl tisíce dobrých vojáků, kteří obětovali své zdraví ve službě lidstvu. Pan Miller dal mi ček na 50 dollarů, aby přilepšil zvláště těžce nemocným. Pravil, že ačkoliv ví, že vladivostocký Červený kříž mi dal k disposici peníze pro tento účel, jest mu velikým potěšením, že může něco učiniti, neb se zde cítí osamoceným a dosud neměl příležitosti pomoci vojákům přímo, kdy by viděl osobně, že jeho dar přinesl radost.

Vrátil jsem se na loď v 11.30 dopoledne, zaplativ všechny účty a maje vše zásoby na lodi. Gen. konsul Spoj. Států Gunsaulus s choti, pan a paní Check se svým malým synem Davidem a jiní z našich nových přátel přišli se s námi rozloučiti. Přinesli s sebou ovoce a jiné dárky pro nemocnici. Vojáci jim zazpívali několik písní a provolali jim

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

bouřlivé „Na zdar“, když „Madras“ odrážel od molu v 12.30.

Singapurský přístav jest velmi malebný, s mnoha malými ostrůvky i poloostrovy, na kterých mezi stromy a palmami se kryje mnoho rozkošných domů. Pohled úzkým průlivem jest velmi půvabný, poněvadž tropická atmosféra zde jest dosti těžká, takže se různě zbarvuje a zjemňuje. celý obraz, že vyhlíží jako jedno z mistrovských děl Turnerových*).

Ve 4.30 odpoledne jsme pochovali Vasilije Minkse. Jeho tělo pokryli československým, anglickým a americkým praporem, s jeho čapkou na obvyklém místě. Čsl. sbor zapěl několik písní a velitel pronesl pěknou řeč. Potom sbor zazpíval jejich národní hymnu, trubač zatroubil, stroje i šroub se zastavily, a když loď se přestala pohybovati, spustili tělo do vody, zanechávajíce pouze prapory a čapku. Nikdy nezapomenu pocitu, který jsem měl, když jsem uslyšel šplouchnutí vody, jak na ni tělo narazilo. Vojáci byli zasmušilí touto smrtí ve svém středu a s tíží se nám podařilo večer rozehnati chmurné myšlénky.

9. března. Vydával jsem sodovou vodu a ovoce, jež jsme dostali v Singapore. Dvěma nemocným se přitížilo následkem horka. Dnes ráno zemřel jeden z čínských kuchařů od slunečního úpalu. Déšť doprovázený sil-

*) Znamenitý anglický malíř-krajinář.

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

ným hřměním a blesky, ochladil odpoledne ovzduší a večer počal váti příjemný vítr.

10. března. Noc byla chladnější a nemocní si poněkud oddechli. Angličtí důstojníci podávají kapitánovi lodi formální stížnost ohledně vydávané nám stravy. Nepodepsal jsem jí, poněvadž mám sám mnoho stížností jménem nemocných, a jejich pohodlí jest důležitější než naše. Odepřel jsem povoliti, aby moji vojáci a chodící nemocní stáli každého rána déle než patnáct minut v šiku, čekajíce na pověrku. Dle mých instrukcí z Vladivostoku jsme spíše nemocnicí, než vojenským oddílem, a ačkoli plně schvaluji každodenní pověrku a vždy se jí súčastňuji, trvám přece na tom, aby byla konána v určený čas. Také jsem dal svým nemocným dovolení, aby na ní chodili bosi, chtějí-li. Na to důstojníci druhých národností na lodi, kteří byli každodenně při pověrce přítomni, mi řekli, míním-li dovoliti mužstvu svého oddílu choditi na pověrku s bosýma nohama, nechť tak činí všichni, nebo žádný. Řekl jsem jim, že mám příkaz dovézti své lidi domů co možná nejpohodlnějším způsobem, a že na pověrku budou choditi buď bosi nebo obuti, jak sami za dobré uznají. To pomohlo. Dnešní přepočítání ukázalo, že 56 z nás nemá místa v záchranných člunech neb prámech. Stěžoval jsem si lodnímu lékaři, který slíbil, že se obrátí k plukovníkovi, jenž v té záležitosti zakročí u kapitána lodi. Nechtěje čekati, šel jsem sám

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

přímo ke kapitánovi, který mi slíbil, že přibere prámy v Colombo, našem nejbližším přístavu, jelikož budeme musiti projeti mnohá minová pole mezi oním městem a Port-Saidem. Vydal jsem nové noční kabátky všem nemocným; též dopisní papír, cukroví a hry z Vladivostoku.

12. a 13. března. Měl jsme malé nesnáze s vydáváním potravin pro svůj oddíl. Oni nechtí jísti oat-meal (ovesnou kaši) a ryby, a jelikož způsob jejich stravování byl ujednán ve Vladivostoku za přítomnosti zástupců československých, anglických a AČK, kapitán lodi jest toho názoru, že se na něm nemůže žádati, aby potraviny, kterých nebereme, nahradil jinými. Konec konců jsem mu řekl, že bude-li nám dávati rýži místo ovesné kaše a uzené místo ryb, vezmu na sebe zodpovědnost, kdyby měl obtíže při vyúčtování s anglickými úřady. On na to přistoupil.

14. března. Přistáli jsme v Colombo. Pobřeží zajímavé, ale ne tak malebné jako v Singapore. Navštívil jsem konsula Spoj. Států. Neměl pro mne zpráv, ale seznánil mne s lodním dodávatelem, který mně byl velmi nápomocen při nákupu zásob. Objednal jsem 800 vajec a ovoce pro nemocnici. Koupil jsem balík dlouhé látky na zástěry ošetřovatelkám a kufr i ruční kuffík místo těch, které mi ukradli v jednom přístavů. Navštívili jsme Queens House, abychom se představili anglickému generálnímu konsu-

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

lovi. Tam jsme se sešli s plukovníkem V. Spolu s ním jsme navštívili majora Tonka na anglickém místodržitelství, který pluk. V. a mně nabídl jeden z místodržitelských automobilů, na němž bychom zajeli do Kandy (asi 70 mil od pobřeží), kde bychom zůstali přes noc a odpočinuli si po jízdě na lodi. Byl jsem velice unaven, a proto jsme se rozhodli přijmouti jejich pohostinství. Učinivše nutná opatření na lodi a rozloučivše se s nemocnými, vyjeli jsme ve velmi pohodlném voze. Cesta byla úzká, ač dosti dobrá, a vedla nás překrásnými tropickými lesy, zajímavými domorodeckými vesnicemi, hemžícími se lidem v podivných šatech neb vůbec bez šatů. Skutečně též některé venkovanky nenosily ani obvyklé šňůry perel, ba ani úsměvem se nepřioděly. Poznal jsem mnoho novostí anatomických: Gumové, banánové, kokosové a ananasové plantáže, přerušené tu a tam říčkami neb jezery, byly velmi zajímavé. Hejna opic ve stromoví převislém přes cestu jakoby protestovala proti našemu vpádu do svého posvátného území a vítala nás zlomyslným vřeštěním, jak jsme jeli mimo. Škoda, že jsme neuměli mluviti jejich jazykem, jako Mougli v Kiplingově „Knize džunglí“; bylo by to velmi zajímavé, byť jen z toho důvodu, že bychom jim nemusili zůstati nic dlužni. Ani domorodci nezdáli se příliš ochotni usnadniti nám jízdu rychlým vyhnutím se s cesty před naším automobilem, ačkoliv jejich lenivé

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

pohyby mohly býti spíše výsledkem tropické psychologie než nepřátelství. Nejvíce nás zajímali pracující sloni, tahající veliká břevna; zdáli se patřiti nejlépe do této atmosféry, ač na nás nekřičeli, jak opice, ptáci i domorodci. Musím se přiznati, že jsem se nikdy nemohl podívati slonovi do očí, aniž bych ho měl v podezření... On jest zajisté otcem bolševismu; v každém případě je „bolšój“.

As v pět hodin jsme přibyli do Kandy, města podobného klenotu, vystavěného na tropických pahorcích, obkličujících jezero jak zrcadlo, a s chrámem, přehlížejícím a střehoucím celé město. Téměř ve středu jezera jest rozkošný malý ostrůvek s velmi starou indickou branou a svatyní, obklopenou bujnou révou, kapradím a kvetoucími rostlinami, které nasycovaly vlhký vzduch záludnou, mysticky orientální vůní. V této mdlé, barevné atmosféře by člověk mohl býti duševně téměř čímkoli.

Hotel Queen byl velmi pohodlný dům anglického zevnějšku, kde se dalo dobře jísti i odpočívati, třeba husté sítě proti komárům nad postelí a elektrické větrníky ve všech čtyrech rozích pokoje budily ve mně podezření. Probudili mne ptáci, létající na úsvitu po mém pokoji; vstal jsem a usedl u okna, abych mohl pozorovati, jak se město probudí a obživne. Nejprve se objevily nosičky vody se žbány podivných tvarů na svých lehkých hnědých ramenou, zpívajíce píseň divokého

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

nepravidelného rythmu, který mi připomínal „Elektru". Potom ve dveřích se počali objevovati lidé, a jasný vzduch byl rozvířen jejich hovorem, zatím co se lenivě a se zíváním ubírali ke kašnám, kde se koupali a vyplachovali ústa po šťávě z betelových ořechů, všichni bez jakéhokoli falešného studu, pohromadě mladí i staří, muži i ženy, koupajíce se v téže kašně, aniž by si navzájem byli vědomi svých osobních půvabů. Možná, že domorodé dámy mají zvláštní způsob při upravování vlasů, neb nošení „náramku" na nohou, neb biblického fíkového listu, jenž slouží ke vzbuzení vášně u mužů — dětí jest jako much... Nevím; v každém případě při prosaickém koupání pohromadě zůstávají úplně lhostejní. Ale mohu si představiti radost, kterou by měl náš starý přítel Petr Pavel Rubens,*) kdyby byl zde tohoto rána. Pak se objevili kněží na parádě okolo chrámu, zpívajíce jakýsi druh pohřební písně, při doprovodu zvuků gongů, které zaznívaly z vnitřku chrámu; právě když se slunce objevilo nad hřebenem hory, pronikavé zatroubení dalo signál k započetí modlitby. Žebráci počali vylézati ze svých tmavých koutů a zaujímati svá obyčejná místa, vystavujíce své vředy a znetvořenosti co možná nejvýhodněji pro požitek kolemjdoucím — a den byl započat.

*) Slavný vlámský malíř, mistr nahého lidského těla.

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Po snídani jsme se prošli okolo jezera i městem, které se zdálo dosti čistým, ačkoliv domorodý obyčej žvýkání betelového ořechu a plivání červeněhnědých slin do všech koutů i na chodníky jest pro cizince protivný. I náš zvyk žvýkání tabáku se zdá méně odporným. V botanické zahradě jsme se potkali s některými z našich nemocných. Po obědě jsme jeli zpět do Colombo, abychom navštívili majora Tonka z anglického místo držitelství, který dával čaj a indickou zábavu pro vojáky v Queen's Gardens. Dostali výborné pochoutky, hrála indická vojenská kapela a produkovali se indičtí fakirové ve svých orientálních úborech, kterými se vojáci velmi zajímali. Potom někteří z invalidů se projížděli v automobilech, zatím co druhé prováželi po člunech v zálivu. V 7.30 jsme se všichni vrátili na loď, a když člun s anglickým generálním guvernérem, majorem Tonkem a dámami hostivšími vojáky odrážel od Madrasu, vojáci jim provolali ohlušující „Na zdar!"

16. března. Telegrafoval jsem pluk. Andersonovi od AČK v Římě, aby v Terstu byly připraveny vlaky, které by odvezly naše invalidy do Prahy. Také jsem žádal o dva lékaře a tři ošetřovatelky AČK, aby nám pomáhali při vylodování. Major Tonk a některé z dam, které mu pomáhaly při včerejší zábavě, přišli na návštěvu a přivezli s sebou plný člunek ovoce a dárků pro invalidy. Naši vojáci jim zazpívali několik

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

písní, a v 11.30 jsme vyjeli. V Indickém oceánu je mnohem chladněji, a nemocní se cítí spokojeni. Jsem rád, že máme loď opět čistou, po všem tom prachu od braní uhlí v Colombo. Nemocní všichni vypadali jako černoši, a ošetřovatelky měly mnoho práce, aby z nich zase nadělaly bělochy.

17. března. Vydávám stále ještě po 50 cigaretách na muže celému svému oddílu; kromě toho dostávají ovoce a sodovou vodu, darovanou v Colombo. Vydal jsem čisté noční kabátky všem nemocným. Musí býti často vyměňovány následkem horkého počasí. Mívám krátké rozmluvy s některými vojáky, vykládaje jim změny, které najdou při svém příjezdu domů, do své nové republiky. Velice se o vše zajímají, a třeba musím používati tlumočníka neb svojí ubohé universitní němčiny, přece stále žádají, abych vypravoval více.

18. a 19. března. Počasí je mnohem snesitelnější. I vážně nemocní počínají síliti a vyhlížejí lépe. Hledím pro ně udělati více místa na palubě.

20. a 21. března. Převedl jsem nové nemocné na palubu. S pomocí jednoho vojáka spravil jsem jednu sprchovou koupel, která nepracovala, takže mne někteří z nich žertovně nazvali svým doktorem-instalatérem. Těší mne velice, že se mnou jednají, jak bych náležel mezi ně. Třem vojákům jsem zaplatil po deseti dolarech náhradou za ztrátu zavazadel na cestě z Buchedu na

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Madras ve Vladivostoku. Dopsal jsem zpět, abych se dověděl, jsou-li jejich věci v kasárnách.

22. března. Koncert kombinovaného anglického a československého talentu. Bylo překvapením seznati, kolik skutečných umělců máme na lodi. Angličané dávali několik výborných monologů a scén, a našemu oddílu dostalo se bouřlivé ovace za jeho hudební čísla. Náš komik dával napodobení amerického kapelníka, Sousy, že jsme všichni slzeli smíchem; potom napodoboval některé z personálu Madras tak dokonale, že jsme je ihned všechny poznali.

23. března Adenský průliv. Po celou téměř dobu teplý, ale příjemný vánek. Při západu slunce v Rudém moři. Velkolepě zbarvené příkré břehy ostrovů odrážejí se ve vodě. Zbarvení západu jest tak intensivní, že jeden z vojáků se štípl, aby se přesvědčil, jak tvrdil, že nesní.

24. března. Jsme stále ještě v Rudém moři a počasí jest nadále krásné. Pobřeží jest malebné, ale zdá se nehostinné a se skrovnou vegetací. Nikde se nezdá země dosti zajímavou, abychom si přáli býti vrženi na břeh po způsobu Robinsona Crusoe. Mnozí z invalidů, kteří při odjezdu z Vladivostoku byli velmi nemocní, nyní se tak dalece zotavili, že se mohou procházeti po palubě i po lodi. I onen ztrácející rozum zdá se v mnohém lepším stavu; v každém případě

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

ji nyní svoji snídani bez mé ochrany a chodí za mnou méně. Myslím, že se uzdraví.

Lodní telegrafista zachytil zprávu, že v Egyptě a Sudanu jest revoluce. Měl jsem za vhodné upozorniti svůj personál i československý oddíl, aby nevyjadřovali svého mínění o revoluci, i kdyby byli tázáni, a aby byli opatrni v hovoru i jednání vzhledem k druhým státům i jejich koloniální politice.

Angličtí vojáci se obávají, že budou povoláni konati zde službu, místo aby pokračovali v cestě domů.

27. března. Za úsvitu jsme přijeli do Suezu. Čarovný východ slunce nad pahorky i pouští. V popředí pískové kopce jsou úplně modré, přecházejíce znenáhla jak duha do růžova a červena, zatím co rokle mezi kopci jsou hluboce purpurové. Byl bych o tento požitek přišel, kdyby můj přítel a stín mne byl nezavolal. Přístavní důstojník přišel na loď a přinesl zprávu, že se mluví, že zde budeme vyloděni. Šel jsem okamžitě na úřady, kde mi sdělili, že nemají příkazu pro naši další cestu kanálem, a že možná budou chtíti poslati Madras zpět do Indie. Avšak když jsem jim sdělil, že máme na lodi 450 anglických a 506 československých invalidů, pro něž v Suezu nemáme místa kromě horkého písku, rozhodli se nás propustiti Suezským kanálem ve 4·30 dnes odpoledne. Šel jsem do města s několika důstojníky a našli jsme, že jest nevýslovně špinavé, ale zají-

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

mavé. Do kanálu jsme vjeli ve 4·45 odpol. Velmi nás zajímala „Mojžíšova studně“, kterou jsme si prohlíželi kukátky. Levý břeh kanálu, objatý orientálně skvělým západem slunce, byl tichý a mírný; zatím co břeh i země na pravé straně, jak daleko pohled sahal, představoval síť okopů, srubů a drátěného pletiva. Později v noci lodní reflektory ukazovaly nám zajímavé kousky krajiny a intimní život lidu, žijícího podél průplavu. Spící velbloudi považovali asi světlo reflektorů za vycházející slunce, neb vstávali a otřásali se, jak by byli znechuceni celým světem.

28. března. Přijeli jsme do Port Saidu o 8. hod. ranní. Průplav a přístav jest přeplněn válečnými loďmi i transporty vojska a zásob. Při vchodu do průplavu stojí mnoho torpédovek, a taktéž před Námořním domem. Šel jsem na úřady, kde mi sdělili, že pro nás nemají příkazů. Ulice, vedoucí do města, kde bydlí domorodci, jsou střeženy, a kolem jsou velké nápisy: „Vstup všemu vojsku zapovězen.“. Vrátil jsem se na loď, kde se mluvilo, že se zde musíme vylodit. Našel jsem noticku, že „Všichni cestující první třídy a důstojníci, kromě československých důstojníků, mohou jíti do města.“ Jsem jist, že je to nějaký omyl, a hned z rána o tom pohovořím s přístavními úředníky.

29. března. Šel jsem na úřad, kde jsem ukázal telegram, který jsem obdržel dnes ráno od pluk. Andersona od AČK v Římě,

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

v němž sděluje, že učinil opatření k dopravě našeho oddílu československých invalidů z Terstu do Prahy. Byli překvapeni, že jsou to Čechoslováci a ne Jihoslované. jak jim bylo z jiného pramene sděleno. Zdáli se míti radost z tohoto sdělení a ujistili mne, že beze všeho budeme moci pokračovati v cestě do Italie. Byli nadmíru laskavi a nabídli mi předati můj římský telegram do Kaira, aby tam neměli pochybnosti o národnosti našeho oddílu. Taktéž mi dali dovolení, aby českoslovenští důstojníci směli jíti do města, a zdálo se je mrzeti, že něčím omylem jim bylo nařízeno zůstati na lodi. Po návratu na loď vysvětlil jsem vše čsl. důstojníkům, sděliv jim, že přístavní úředníci mají ohromnou zodpovědnost a že jsou přetíženi prací v této obtížné době. Českoslovenští důstojníci i vojáci se svým obvyklým správným názorem i filosofií přijali můj náhled.

30. března Stále ještě se mluví, že zde budeme vyloděni, není však úředních příkazů. Téměř pro celou noc jsem dělal plány pro případ, že by se tak stalo. Nechce se mi věřiti, že jest to něco jiného, než plané pověsti, neb mi zde není známo místo, kam bychom mohli umístiti 506 nemocných, kromě stanů na písku, které by pro mnohé z nich byly osudné. Velmi srdečné jednání přístavních úředníků mi dodává jistoty, že budou hleděti, aby věc se odbyla hladce.

31. března. Z Kaira doposud není příkazů. Tuzemci v obchodech i krámech se k nám

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

chovají korektně, ale jest cítiti neklid. Město jest velmi špinavé a jsou zprávy o choleře a jiných nemocech v domorodé čtvrti, což se nás však netýká, i kdyby to bylo pravda. Egyptské cigarety jsou zde velmi laciné, a vojáci je kupují pro své přátele doma. Člověk by myslil, že po všech těch útrapách, jež prožili v Sibíři, budou se zajímati pouze o své vlastní pohodlí a blaho, ale oni naopak mají na mysli štěstí svých přátel.

1. dubna. Mluví se, že anglické vojsko na „Madrasu" se zde vylodí. Nic úředního. Navštívil jsem amerického i francouzského konsula, neměli však pro mne zpráv. Na ulicích jest dnes více stráží, ale vše zdá se klidné. Ve 12·30 přišel úřední rozkaz, abychom jeli dále do Alexandrie. To je něco nového, a kdyby nás nemrzelo spojené s tím nové zadržení a výdeje, bylo by to zajímavé. Telegrafoval jsem pluk. Andersonovi AČK v Římě, že jsme byli zadrženi v Port Saidu od 28. a odjíždíme do Alexandrie 1. dubna. Předpokládáme tam nové zdržení. Vyjeli jsme ve 4·00 odp. Vojáky zajímaly velké válečné lodě v průplavu a malebný maják při vjezdu do průplavu. Zdá se, že na ně působí pouze věci krásné neb umělecky cenné.

2. dubna. Velmi příjemná noc, kdy při plavbě minovými poli jsme objímali záchranné pásy. Vojáci dělali mnoho žertů na tyto nesympatické společníky, sdílející s nimi

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

lože. V 7 ráno jsme se přiblížili k vnějšímu přístavu Alexandrie. Nad vodou trčí mnoho stožárů lodí, potopených podmořskými čluny. Boje, na níž připevněna vlajka, jen několik set stop od vjezdu do přístavu, označuje místo, kde jedna z největších anglických lodí, plná raněných a nemocných vojáků, byla potopena za války nepřátelskou ponorkou.

Přišel karanténní důstojník a nechce dovoliti nikomu, kromě kapitána, opustiti dnes loď. Po celý den jsme zůstali ve vnějším přístavu. Ve 4·00 odpoledne došla zpráva, že náš oddíl bude vyloděn neb přestěhován na jinou loď. Budu protestovati proti vylodění do některé ze zdejších nemocnic, ale budu vítati přestěhování přímo na jinou loď, bude-li po stránce zdravotní a bezpečnostní vyhovovati. V 5·00 odp. zpráva, že za několik posledních dní v Jaderském moři potopeny plovoucími minami tři lodě. Potvrdí-li se tato zpráva, změním cíl naší plavby, a pojedeme do Neapole místo do Terstu.

3. dubna. Vjeli jsme do vnitřního přístavu a v 8·30 zajeli do loděnic. Ihned jsem se odebral do přístavního úřadu, kde měli příkazy z Kaira, aby náš oddíl převedli na transportní loď „Empire", ale když viděli nemocné na „Madrasu", byli toho náhledu, že by bylo lépe poslati nás na téže lodi dále. Poslali kurýra do Kaira, aby o tom zpravil jejich úřad, a doufají, že do večera dostaneme odpověď, budou-li dráty spraveny.

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Prohlédl jsem „Empire" a našel jsem ji se zdravotního stanoviska úplně vyhovující, ba dokonce pohodlnější než „Madras". Navštívil jsem amerického konsula a dal si ověřiti papíry. Město vypadá velmi špinavě, nepochybně následkem neustálených poměrů. Obdržel jsem povolení pro všechny vojáky sejíti na břeh a prohlédnouti si katakomby i jiné zajímavé historické věci. Požádali jsme je, aby chodili ve skupinách po pěti neb více, jelikož ve městě jest vyhlášen válečný stav. Bylo mi potěšením doprovázeti jednu skupinu po dvě hodiny, a jejich pochopení pro pravou cenu těchto starých pomníků a sklepení bylo mi povzbuzením.

4. dubna. Telegrafoval jsem pluk. Andersonovi od AČK v Římě, oznamuje mu změnu našeho konečného přístavu a přibližné datum příjezdu, telegram byl poslán laskavostí anglické admirality. Dostal jsem definitivní příkaz přestěhovati náš oddíl na „Empire" zítra v 9·30 dop. Větší část noci jsem ztrávil děláním plánu pro pět oddělení na „Empire", aby invalidi mohli jíti přímo na určitá místa beze zmatku. Dal jsem ošetřovatelkám lístky k rozdání pacientům. Dle barvy lístku pozná se při vchodu na loď, do které třídy nemocný náleží; kromě toho jest na jedné straně lístku napsána dieta a léky, jež nemocný dostával na „Madrasu"-a na druhé — jeho nové číslo lůžka na „Empire".

5. dubna. Počal jsem v 9.30 stěhovat ležící nemocné, potom chodící invalidy ve skupi-

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

nách po 25, aby se můstek a uličky na lodi nepřeplnily. Stěhování skončeno v 11.30 dop. Vše bylo vykonáno přesně dle vypracovaného plánu a v 11.45 dop. každý invalida byl již na své posteli neb vedle ní. Angličtí důstojníci tvrdili, že dosud nikdy neviděli přelodění podobného počtu invalidů, provedeného v tak vzorném pořádku a s takovou rychlostí. Jest to záslubou pí Logan, jejích pomocnic sl. Paterson a sl. Rees, českoslov. pobočníka Václava Vrtka, a dokonalé kázně a součinnosti všech invalidů. Lodě byly od sebe vzdáleny as osminu míle. Oběd byl vydáván z našich kuchyní ve 12.30, načež jsme dopravili 2500 přikrývek AČK. z Madrasu na Empire.

Ve 3.00 přišel nás navštíviti a rozloučiti se celý úřednický a lékařský štáb. Ve 3.30 jsme vyjeli. Ve 4.00 odp. jsem obešel loď a shledal každého šťastným, až na jednoho, který upadl se schodů při návratu od oběda. Jelikož spal v hamaku, neměli jsme pro něho lůžka v oddělení, a proto jsem mu přenechal skládací postel, kterou jsem dostal od pluk. Teuslera ve Vladivostoku pro vlastní použití, a s ní jsme jej umístili v uličce oddělení. Při prohlídce kuchyně našel jsem naše velice trpělivé kuchaře poněkud rozmrzelé, poněvadž kotel na vaření parou nechtěl správně fungovati. S několika klíči a trochou kaučuku jsme to v pěti minutách spravili a všichni byli opět šťastni. Jeden z nich řekl, že stane-li se jednou

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

něco jeho osobnímu potrubí, že přijde rozhodně ke mně o radu. Českoslovenští vojáci nejsou nikdy tak unaveni, aby se na věci nedívali s humoristické stránky, což jest často velikou výhodou. Oblékli jsme záchranné pásy a měli jsme cvičení se záchrannými čluny. Jsouce všichni unaveni k smrti, šli jsme po večeři ihned spat.

6. dubna. Při ranní prohlídce vše v pořádku a všichni spokojeni. Oddělení čistá a svěží. Bylo velikou radostí pozorovati, jak jsou všichni šťastni, že jsou na posledním skoku té dlouhé cesty. Večer koncert a náš komik dával pro nás několik napodobení. Po dvou neb třech jsem ho musel požádati, aby přestal; neboť byla tak komická, že velmi nemocní invalidi se smíchem div neváleli, a já jsem se počal obávati, aby se jejich horečka nezhoršila.

7. dubna. Scenerie průlivu jest překrásná, a stará Etna plivá oheň a kouř pro naši kratochvíli. Večer myriady světel po obou stranách průlivu podobaly se převrácenému nebi.

8. dubna. V noci bouře, první drsné počasí od našeho odjezdu z Vladivostoku. Většina vojáků, všechny ošetřovatelky kromě Miss Patterson, všichni sanitáři v odděleních, všichni kuchaři a všichni lékaři kromě mne měli mořskou nemoc, tak že z rána nevstali. Miss Patterson a já jsme připravovali mléko a vejce pro nemocné, kteří mohli jísti, a posloužili každému, pokud jsme na to stačili,

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

jsouce pouze dva na 556 nemocných. Odpoledne se vyjasnilo a každý šel opět za svou prací, ač o koncert večer nikdo nežádal. Ani komik je nemohl rozesmáti, ba jeden z invalidů dokonce za jeho námahu hodil po něm botou.

9. dubna. Vjezd do Neapole nejvýš malebný. Hladina jest krásně temně modrá, nedaleko výší se nad vodou příkré skály ostrova Capri, na nichž tu i tam se bělají vily. V dálce Vesuv v nás budí mnohou vzpomínku. Čechoslováci kochají se vší tou krásou a ani nejmenší podrobnost jim neujde, ačkoliv jim v očích tkví hluboký, teskný pohled, který mi praví, že v duchu cítí již blízkost Československa a domova, jež jim nedovoluje soustřediti myšlenky na krásy Neapole. Do Neapole jsme přijeli v 5 30 odp. za nádherného západu slunce, při němž se město odráželo černou silhouettou proti modré obloze. Na pravo Vesuv s velkým mrakem dýmu, visícím po jedné jeho straně až téměř k samému úpatí, zatím co druhá strana v ostrém kontrastu jasně se rýsuje na obloze.

Přišel karanténní důstojník; podal jsem mu hlášení. Večer mne několik vojáků provázelo do města. Našli jsme mnoho zajímavého, ale žádného známého; také lékaře AČK., vyslané z Říma, jsme nenašli.

10. dubna. Tři lékaři AČK. přijeli z Říma, aby pomáhali při vyloďování. Československý vyslanec z Říma přijel později dopo-

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

ledne. Byl pozván prohlédnouti si loď a byl nadšen jejím zdravotním stavem. Po rozmluvě s vojáky vyjádřil se velmi pochvalně o jejich tělesném i duševním stavu.

Vlaky, které byly pro nás poslány do Terstu, budou poslány do Padny a my použijeme italských zdravotních vlaků pro jízdu odsud do Paduy. Několik nás šlo si prohlédnouti Pompeje. Velká umělecká cena těchto dávných časů převyšovala vše, čemu jsem se byl kdy učil. Vojáci byli tak zaujati, že na okamžik zapomněli i na domov. První italský zdravotní vlak přijel k loděnicím v pět hodin. Jest výborně vypraven a bude v něm místo pro 262 ležící nemocné. Udělal jsem plány, aby nemocní z Empire mohli býti převedeni bez zmatku.

11. dubna. Plán zdravotního vlaku jsme dodělali v 11·45 dop. V 1·00 odp. jsme počali převážeti 262 ležící nemocné a mrzáky. Když byli všichni ve vlaku, přenesli jsme zavazadla a 2500 přikrývek AČK. na vlak. V 2·55 bylo vše hotovo. Ve 4·00 jsem prohlédl vlak a našel všechny pohodlně uložené a šťastné. Vyjeli jsme v 5·15 odp. S tímto vlakem, který veze všechny nemocné, jede pí. Logan, sl. Rees a Peterson a dr. Smith od AČK. z Říma. S vlakem čís. 2. pojedou kapitáni Rosette, Brooks a Tribble, poslední od AČK. z Říma. V 8·15 jsem udělal poslední prohlídku. V každém voze mi vojáci vřele děkovali za rychlé a pohodlné stěhování v Alexandrii a v Neapoli. Hleděl jsem je

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

přesvědčiti, že díky náleží ošetřovatelkám i invalidům samotným za jejich rozumnou součinnost.

12. dubna. Převazy i prohlídku jsem skončil v 11.30 dop. Krajina velmi krásná. Trať vede podél pobřeží Adriatického moře. Projeli mimo dům Gabriela d'Annunzio, stojící na skále, kde napsal mnoho svých děl. Při prohlídce ve dvě hodiny jsem shledal, že otřásání vlaku působí mnoho bolestí nemocným tuberkulosou páteře. Některým jsem musel dávati opium. Jednoho z velmi nemocných, jménem Kolbla, zmocnila se taková hysterická radost nad tím, že se blíží k domovu, že to působilo vážně na jeho srdce, a my jsme se rozhodli, že bude nejlépe nechati jej ve vojenské nemocnici v Giuliano v Italii. Je to starobylá italská vesnice, vystavěná na kopci, a od stanice se k ní jde po serpentinovité cestě. Bylo to divné procesí, jež se při západu slunce vinulo vzhůru po cestě k nemocnici. Nejprve naše stráž, pak nemocný, kterého nesli na nosítkách čtyři italští vojáci, vedle něho jsem šel já, sahaje mu občas na puls, a za námi čsl. kapitán a pobočník. Za námi se táhly houfy dětí, žebrajících o cigarety neb čokoládu. Nemocnice jest moderní a sestry velmi laskavé. Opustili jsme nemocného úplně klidného. Cesta svěžím vzduchem jej posílila, a když jsme se loučili, řekl, že týden klidu ho posílí dostatečně, aby mohl snésti štěstí návratu do Prahy.

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

13. dubna. Nemocní všichni v dobrém stavu a šťastni. Disciplina dokonalá. Dorazili jsme do Padovy v 6.00 odp. Našel jsem dva lékaře s dvěma vlaky z Prahy pro nás a kapitána Robinsona od AČK. z Terstu s vagonem zásob z Říma pro mně.

14. dubna. Vlak č. 2. pod řízením kapitánů Rosette, Brooks a Tribble přijel do Padovy v 10 hod. dop. Převedli jsme nemocné do čsl. vlaků v 1.15 odp. Skončili ve 3 hod. odp. Přenesli přikrývky a zásoby. Kap. Rosette, Brooks a Tribble odjeli do Benátek a Říma, odkud kap. Rosette pojede do Paříže a dále domů do Ameriky. Vyjeli jsme z Padovy v 5.30 při hlučných pozdravech, vyměňovaných mezi oběma vlaky. Po večeři jsem obešel vlak, při čemž mnoho nemocných si mi stěžovalo na jídlo. Vysvětlil jsem jim, že strava byla obstarána i rozvržena v Praze, a že ji milerád doplním ze zásob, které mi pro ně byly poslány z Říma pro použití v nemocnici v Praze.

15. dubna. Při ranní prohlídce všichni opět šťastni. Strava jest dobrá a dostatečná, jelikož přidávám mléko a jiné věci ze svého vagonu. Rakouské Tyrolsko jest krásné a nemocní se plně oddávají pozorování krajiny.

16. dubna. Na každé zastávce v Rakousku houfy hladových dětí obklopovaly vlak a žebraly o chléb a čokoládu. Vypadaly velmi hubené a staré na svůj vzrůst. Vydal jsem nové noční kabátky všem nemocným

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

ve vlaku, aby je oblékli z rána po příjezdu do Prahy, třiceti nejvážněji nemocným nové koupací úbory a dvě těžké vlněné přikrývky, které vezmou s sebou domů neb do nemocnice. Jejich vděčnost byla nejupřímnějším projevem, který jsem kdy viděl. Odpoledne jsme vydali nové rance, cukroví a tabulku čokolády pro každého vojáka. Tyto věci a 100 cigaret na každého byly darem AČK. v Římě.

17. dubna. Ve 12.25 z rána jsme přijeli k českým hranicím. Byl zastaven vlak, a všichni nemocní, kteří mohli choditi, seskupili se opodál vlaku, zazpívali svou národní hymnu, provolali slávu pres. Masarykovi, své republice a AČK. Upomínka na tuto scénu v polotemnu nevymizí z mé paměti, pokud budu živ.

Za úsvitu jsou všichni vojáci vzhůru a oblečeni, a mluví se o rodinách a o tom, kdo asi přijde jim naproti na nádraží. Jejich krajané byli na každé stanici ve velikém počtu, zdravíce je jásavě, zpívajíce a dávajíce jim květiny a jiné dárky.

Ve 12.15 odp. jsme přijeli na Wilsonovo nádraží (dříve Františka Josefa). Na stanici ohromné zástupy lidí, velmi silná čestná stráž, vojenské kapely, vládní úředníci a Dr. Alice Masaryková, předsedkyně čsl. Červeného kříže, vítající vojáky. Po uvítání byli odvezeni v ambulacích ČK. do nemocnice ČK. v Karlíně, kde čekaly rodiny, aby mohly viděti z blízka své drahé vojáky,

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

kteří prošli peklem revoluce a bolševismu, se vším utrpením, jež jest v těchto dvou slovech obsaženo, po čtyry sibiřské zimy. Jakým zadostiučiněním to bylo pro tyto rodiny, jak velikou hrdost pociťovaly u vědomí, že jejich muži byli pravými vojáky republiky, a ačkoliv jejich zdraví utrpělo, přece zůstali na svém místě, až byli vládou povoláni domů tímto čestným způsobem. Plačící muž ve mně vždy budil smích, ale tentokráte jsem byl hrdým, že jsem po své matce zdědil dosti ženského citu, abych mohl plakati nad návratem těchto vojákůinvalidů Československa. Při evakuaci invalidů z vlaku do nemocnice pozoroval jsem staršího, poněkud zasmušilého muže, který se zájmem sledoval každou podrobnost. Když jsme byli hotovi, pravil mi, že měl syna (svého jediného syna) v Sibiři. Řekl jsem mu, že možná přijede s příští lodí, aneb, jelikož se opět vracím do Sibiře, že bych mohl vzíti s sebou dopis pro něho. On odpověděl: „Můj syn se nikdy nevrátí, a ač jsem hrd, že zemřel za naši republiku i za blaho lidstva, nalézám jakési trpké potěšení při pohledu na druhé otce, vítající své syny-vojáky.“ Sebezapření vojáků i rodičů vojáků Československé republiky nepřestane nikdy plniti mne obdivem a jsem šťasten, že jsem měl čest pracovati s nimi v době, kdy všechny vnější vlivy je ponoukaly, aby přijali novou, ničivou psychologii místo své staré národní, humanistické filosofie. Tito

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

mužové nikdy ji nepřijali a nepřijmou!

Byl k nám přidělen úředník s automobilem, aby mi usnadnil práci v Praze. Odvezl pí. Logan a sl. Rees a Petterson do jejich bytu a potom se vrátil pro mne. Můj byt jest velmi pohodlný, a vědomí, že ta dlouhá cesta jest skončena úspěšně, budí ve mně příjemný pocit, ale stýská se mi po zodpovědnosti za svých 506 šťastných, zpívajících invalidů. Ve 4·30 přišel důstojník a odvezl nás k příjmu a večeři do kavárny „Černý kůň", dávané na počest důstojníků ze Sibíře. Seznámili jsme se s velmi zajímavými osobami a později jsme se projížděli po městě.

18. dubna. V deset hodin jsem šel do nemocnice a zůstal jsem u nemocných až do poledne. Úřednictvo nemocnice dávalo ve 12.30 oběd pro náš oddíl, po kterém jsme jeli na Wilsonovo nádraží, kde byl již očekáván náš vlak čís. 2. s ostatními invalidy. Dostalo se jim téhož nadšeného přijetí jako nám včera. Dr. Masaryková mne pozvala na zítří v 11.30 dop. do hradu, kde bychom jednali o záležitostech Červeného kříže. Nový banket u Černého koně v čest důstojníků z vlaku čís. 2. Velitel mého transportu vzal mne do svého bytu, aby mi proměnil část mých peněz na koruny. Má mnoho zajímavých památek a knih a několik maleb, představujících výjevy z pražských ulic a okolí. Vyjádřil jsem svůj obdiv nad nimi a on okamžitě sňal dva z nich a nabídl mi je.

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Vida mé rozpaky, řekl: „Prosím, přijměte je, jako kdyby vám je dávali vaši nemocní."

19. dubna. Pracoval jsem na hlášení až do 11.30, kdy přijel státní automobil, aby mne odvezl do hradu na poradu. Hradní stráž stála v nádvoří; cítil jsem se nesmírně poctěn jejich vážným přivítáním. Byl jsem doprovázen do přijímacího pokoje, dekorovaného skvostnými starými čalouny, z něhož jest krásný pohled na celé město i řeku. Bylo mi řečeno, že to byl nejoblíbenější pokoj nebožtíka Františka Josefa rakouského. Přišla dr. Masaryková a po půl hodiny jsme mluvili o záležitostech Červeného kříže, při čemž též požádala o kopii mého denníku i hlášení o cestě z Vladivostoku, kterého by bylo použito při další evakuaci čsl. vojsk ze Sibiře. Pres. Masaryk i dr. Alice Masaryková vyjádřili se velice pochvalně o činnosti ACK ve prospěch čsl. vojáků i lidu v Čechách. Sdělil jsem jim, že AČK si v srdci i duchu vždy upřímně přál pomoci čsl. vojákům i ostatním lidem v Sibíři, kteří pomoci potřebovali, ale následkem nedostatečného personálu, veliké vzdálenosti od základny (Spoj. Států) a velikých obtíží transportu z Vladivostoku na front, naše úsilí v prvních dnech zdálo se téměř marným u porovnání s dílem, které jsme mínili konati. A často se stalo následkem přerušení spojení mezi Vladivostokem a frontou, že naši lidé na frontě slibili zásoby, jsouce přesvědčeni, že již došly do Vladivostoku,

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

zatím co byly zadrženy na cestě mezi Amerikou, Japonskem a Sibíří. Zakoupili jsme velké množství zásob prostřednictvím Japonců, a oni usilovali dodati nám je co nejrychleji, ale svět velmi zatížil jejich obchod za války, a my jsme musili čekati, až na nás dojde řada. Též jsem se na konferenci zmínil, že kupujíce zboží za miliony dolarů, musíme počítati s tím, že mezi ním bude zboží méně cenné neb špatné, i když budeme platiti vysoké ceny, a jelikož čas často znamená život neb smrt pro tisíce lidí, nedá se vždy důkladně prozkoumati. Není však úmyslem Červeného kříže vydávati věci za lepší, než jaké skutečně jsou, neb vydávati je vůbec, mohou-li místo nich býti vydány dobré. Dr. Masaryková řekla, že potřebuje látky, třeba i špatné, nelze-li dostati jiné, aby bylo možno ošatiti před zimou tisíce dětí v Čechách; její poznámky mne přivedly na myšlénku, bych požádal Ameriku o zaslání oděvu pro tyto děti. President pravil, že rozumí obtížím dopravy, neb oni nemohli svým armádám ani zpráv dodati, tedy jak mnohem obtížnější musí býti provezení vlaků se zásobami. Jeho snaha mluviti s někým, kdo právě přijel ze Sibíře, jest přímo vášnivá. jeho srdce dlí zajisté u jeho vojáků v Sibíři. Žádali mne, abych v pondělí v 5 hod. odpol. přišel se svým personálem AČK do hradu k čaji.

20. dubna. Velikonoční pondělí. Súčastnili jsme se velkonoční slavnosti před pomníkem

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

u národního musea. Malebné kroje, nádherný zpěv a proslovy značně přispívaly ku zvýšení slavnostní nálady. O 11. hod. vzali nás s sebou do chrámu na kopci. Hudba působila mohutně a vůně kadidla prohřávala chladnou jinak atmosferu chrámovou. Pokusil jsem se dostat sedadla pro odpolední symfonický koncert, avšak marně; prošel jsem se tudíž po starých čtvrtích města a pracoval pak na svém hlášení.

21. dubna Svátek. Pokusil jsem se zakoupit sedadla pro presidentův koncert na 11. hod. Nemožné. Měl jsem poradu s prof. Hutchisonem z americké stravovací komise. Pracoval jsem na hlášení až do ½5 a pak vzal s sebou pí. Logan a slečny Rees a Patterson na hrad na čaj. Přijala nás dr. Alice Masaryková a bavili jsme se velmi příjemně s úředníky, již byli sem pozváni, aby se s námi seznámili. Dr. Alice Masaryková pokusí se najít pro mne anglicky mluvícího stenografa, aby mi pomáhal v práci.

22. dubna. Dr. Alice Masaryková telefonovala mi, že mi už našla stenografa a nabídla mi pokoje v paláci, kde bych mohl pracovati. Zašel jsem do Cizineckého úřadu, abych se dověděl, proč nebylo lze zaopatřiti pro mne lístky ani do opery ani do koncertu. Řekli mi, že čísi vinou stalo se zde velmi nemilé nedopatření, neboť na všecka operní představení a koncerty byly lístky vždy reservovány pro mne a moji společnost po celou dobu našeho pobytu v Praze. Žádali

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

za prominutí a velice se omlouvali. Šel jsem pak na hrad a pracoval na svém hlášení až do 6., musím však sám všecko přepisovat, poněvadž můj stenograf nezná anglický pravopis. Večer jsme šli na starou českou operu Hlasy byly báječně vyrovnané, kroje harmonovaly s hudbou a souhra velkolepá. V přestávkách nás zdravili, mnozí též nanavštívili nás v loži, takže to skoro vypadalo jako při oficielním přijmu. Cítili jsme se vším tím velice poctěni a snažili se vysloviti jim naše uznání za takové srdečné jednání s námi.

23. dubna. Dr. Robinson odejel do Terstu a Říma. Dr. Alice Masaryková vybídla mne telefonicky, abych s ní podnikl prohlídku špitálů, dětských nemocnic a zahrádek, vývařoven pro lid a dělnických útulen, abych pak mohl referovati do Ameriky o tom, čeho se těmto ústavům nedostává. Mám prý k nim přijít na oběd zítra na hrad. Dostal jsem lístky na koncert na den 25. Dnes večer půjdu do operety a zítra do opery. Když slyším tu hudbu zde, živě si představuji, jakou radost z ní budou míti sibířští vojáci, až se vrátí domů.

24. dubna. Pracoval jsem na svém hlášení až do 9.30, kdy zastavila se pro mne dr. Alice Masaryková, aby mne vzala s sebou na inspekci nemocnic. O zarážejícím stavu těchto nemocnic jistě jste již četli v mém prvém poslání k vám, takže je zbytečno opakovati to zde. Později zajeli jsme do ně-

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

kolika dělnických čtvrtí. Životní podmínky v nich byly značně bídné, ač lid byl šťasten ve své důvěře k presidentu a vládě a naprosto si nestěžoval na bídu. Vskutku, při pouhé zmínce presidentova jména každý povstával, a nebyla to naprosto nějaká formalita, neboť výraz jich očí byl takový, jaký vidíte u matky, myslící na své milované dítě. Není tohle báječné? Na zdar těm pracujícím lidem, této páteři a opoře Československé republiky!

Přibyl jsem na hrad o 12.30 a byl přijat presidentem s chotí, slečnou dr. Alicí, Olgou a synem p. Janem Masarykem. Hovořili jsme o mé dopolední práci, až oznámili, že je oběd připraven. Myslil jsem, že už nemohu jíti dále ve svém obdivu pro tuto demokratickou rodinu, byl jsem však znovu překonán při pohledu na prostý, jednoduchý, zdravý a chutný oběd, jaký by si mohl snad popřáti každý ze sibiřských vojáků, kdyby byl doma. Pak mne mladí zavedli nahoru, abych se podíval na některé obrazy, které maloval syn presidentův, umřevší za války. Jeden z nich, představující polospící, polobdělou velkou černou kočku s bohatým, rudým pozadím, snadno mohl býti považován za symbol toho kteréhο národa právě před válkou. Darovali mi dvě ručně malovaná vajíčka, jež jim byla poslána na Velkonoce, abych je přivezl svým dvěma synkům. Zašel jsem pokouřiti si do pokoje p. Jana Masaryka, kdež mi řekl, že by se rád zase vrátil do

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Ameriky, kde by o něm nikdo nevěděl, že je synem presidenta, a kde by naň neukazovali při každé příležitosti. „Hle, tam přichází...“ anebo: „Vidíte, tamhle jde...“ Ve své touze vyhnouti se veřejnosti je on zřejmě „tříska ze starého kmene“. Pak mi dali obrázek presidenta, který on podepsal.

Večer zašel jsem si poslechnout „Růžového kavalíra“ spolu s velmi příjemnou rodinou, jež zřejmě považuje mne za svého hosta. Mám pocit, že kdysi byli Rakušany; musí to být divné, mít náhle v domě hosta, o němž nikdo před tím ničeho neslyšel. Ale starali se o mne tak, jako bych byl u svých nejlepších přátel doma v Americe. V hovoru přišli na to, že v době mých studií byl jsem assistentem u prof. Schlesingera ve vídeňské nemocnici, a podotkli, že jsou s ním spřízněni; tato okolnost nemohla však již zvýšiti jejich pohostinství, neboť vše, co hostitel a hostitelka může učiniti pro hosta, oni už pro mne udělali. Po opeře, jež byla sehrána zdařile, připravili doma pro mne večeři. Při hovoru prozradil jsem jim, že jsem byl na obědě na hradě, v rodině presidentově. Pravili, že jistě asi setkal jsem se tam s nádherou a vybranými jídly. Bylo mi potěšením vypravovati jim o tom, jak prostě tam jedí a žijí v těch krátkých chvílích, jež jim zbudou mezi dlouhými hodinami práce, a porovnával jsem tuto jednoduchost s vybranými jídly a obsluhou u mé roztomilé hostitelky a hostitele, kdež mi předkládají vždy vše-

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

možné druhy masitých pokrmů, bílý chléb, cukrovinky, máslo a zkrátka vše, co přináleží k dokonalé tabuli, obsluhované alespoň dvěma sluhy. Myslili zprvu, že žertuji, když však viděli, že mluvím vážně, působilo to na ně obromně.

25. dubna. Pracoval jsem dále na svém hlášení, v 9·30 hod. dopol. přijel tajemník dra Alice Masarykové a řekl že byla pozvána na schůzi Červ. kříže a my že zatím půjdeme navštíviti školy. Nebyli jsme ještě dlouho na cestě, když jsme potkali houfy lidí a sta školních dětí, volajících „Nazdar" a mávajících vlajkami, z nichž mnohé byly americké. Vše to mne velmi bavilo, ale ani mne nenapadlo, že by se to mohlo nějak týkati mne, až se náš automobil zastavil před velikou školou, kde jsme byli přijati množstvím úředníků, profesorů a učitelů a na to doprovázeni do veliké síně, přeplněné sty chlapců. Představil mne jim jeden z profesorů, který jim vyprávěl o mé činnosti v Sibiři i na cestě ze Sibíře na Madrasu více, než mne samému bylo známo, což bylo jasným důkazem, že invalidi na mne klevetali. Dostalo se mi srdečných ovací. Odpověděl jsem, že naše vláda ve Washingtonu i pluk. Teusler od AČK v Sibíři cítili by se nesmírně poctěnými, kdyby věděli o ovacích, jichž se jim dostalo od budoucích vojínů Českoslov. republiky, že jest i pro mne velikou ctí předati jim toto poselství; řekl jsem jim, jak je miluji za jejich

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

odvahu, projevenou v jich velkém utrpení za války, a jak velkými musí býti jejich otcové a matky, kteří dovedli z porážky udělati vítězství — třeba to trvalo i tři sta let. Řekl jsem, že si přeji, aby moji vlastní dva chlapci měli ve svém životě alespoň polovic té odvahy, kterou projevily miliony dětí Československa za války. Opět ovace. Profesor odpovídá, že si hluboce cení pomoc americké vlády i AČK v Sibiři, tento projev však že byl uspořádán jen proto, aby ukázali, jak cení moji činnost při vojsku i na Madrasu mezi invalidy. Nové ovace, po kterých jsem byl pozván přehlédnouti všechna tato sta dětí, stojících v pozoru. Byli svými učiteli postaveni v řadách po dvou a já jsem šel mezi nimi, tiskna ruce, hladě, štípaje, tahaje za vlasy tolik, kolik jsem mohl. Profesor mi později sdělil, že moje důvěrnost je více potěšila, než by bylo učinilo jídlo, a většina jich potřebovala jídlo. Jejich vůdce dal znamení k pohovu, a oni všichni seskupili se okolo mne, zpívajíce pochodovou píseň, kterou invalidé na Madrasu mne naučili milovati. Byl jsem velmi rád, že jsem nezapomněl doma svůj kapesník. Na to jsem byl požádán, abych prohledl dívčí oddělení, kde dívky stály v dvojité řadě po celé délce velkých síní i vzhůru po schodišti, očekávajíce mne. Mnohé z nich byly v malebném národním kroji. Mávaly praporky a říkaly anglicky: „How-do-you-do“, čemuž se zřejmě naučily pro tuto příležitost. Tiskl jsem ruce

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

a hladil tolik, kolik mi dovoloval čas. Když jsme dosáhli třetího poschodí, předstoupila dvě malá děvčátka ve svátečních šatech, obrátila se ke mně s uvítací řečí a podala mi velké kytice jarních květů. Mně bylo jako velmi šťastné debutantce. Podal jsem jim ruku a políbil jsem je, což bylo podle všeho správné, neb ta sta dětí jásala a učitelé plakali. Prohlídka i ovace pokračovaly v mnoha jiných školách, a větší žáci i žačky stáli v šiku na ulicích mezi školami a jásavě nás vítali, když jsme jeli mimo a zdravili je. Měli jsme automobil plný květin a dosti pocty a štěstí, aby nám stačilo na celý život, jen kdyby naše rodiny byly s námi. Později jsme navštívili školní kuchyně, které jsou výborně zařízeny, ale kde se vydává řídká polévka jednou denně asi pro 800 dětí, zatím co by se mělo denně vydávati nejméně 1500 obědů.

Profesor mi vyprávěl, že téměř všichni učitelé jeho školy, hlavně ženy, již po jeden a půl roku nedostali platu, že však pokračovali ve svém díle se stejným zájmem. Přál jsem si, abych mohl organisovati naše učitelky v Americe, aby každá z nich zaslala nějaký dar svým sestrám v Československu. Tato obětavost vysvětluje velmi nízké procento (asi $1^1/_2$) analfabetů v této zemi. Pak jsme navštívili dvě mateřské školy, kde bylo asi 80 dětí čtyř až šestiletých, všechny velmi čisté, což jest pozoruhodné, uváží-li se, že mýdla zde vůbec není.

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Byly velmi hubené a bledé, mnohé měly bolavé oči, které zakrývaly kouskem papíru — obvazů není. Úředníkům se podařilo obstarati jim jídlo, které dostávají doma, s řídkou polévkou a černým chlebem v poledne, ale z jakéhosi důvodu po dva dny nedošlo. Při vejití do každé místnosti nás učitelka pozdravila, děti vstaly a uvítaly nás písní. Bylo dojemné pozorovati, jak jejich trpělivé drobné obličeje se rozjasnily, když učitelka udávala melodii písně; tyto děti milují hudbu, že se zdá býti částí jejich duše. Obstoupily mne a ukazovaly mi svoji práci, a v jedné třídě chtěly, aby si americký doktor s nimi zahrál. Tento návrh trochu polekal učitelky, ale uklidnil jsem je brzy, odhodiv kabát, načež jsem prožil dvacet nejšťastnějších minut v životě. Naučil jsem je naší hře „kočička v rohu" a ony mne učily svým hrám. V jejich přítomnosti vzpomněl jsem si na své vlastní chlapce a proto jsem se s nimi bavil s největší radostí. A nechť to již bylo důstojné či ne, tvrdím znovu, že to bylo jednou s nejšťastnějších chvil mého života. V každé třídě jsem byl formálně uvítán dvěma malými děvčátky, která po přezpívání pozdravné písně předstoupila, velmi vážně se poklonila a s krátkou řečí mi podala kytici. Poděkoval jsem jim vždy a řekl několik slov o našich chlapcích a dívkách v Americe i o tom, jak velmi se všichni zajímáme o jejich novou republiku. Po všem, co jsem

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

viděl a citil po celé dopoledne, mohl jsem stěží mluviti. Když jsme se vraceli k automobilu, museli jsme projíti uličkou, podél které stála po obou stranách sta dětí, rodičů a učitelů. Zdravili nás, a když jsme odjížděli, zpívali nám svoji píseň. Věda dobře, jak velice mi moje činnost při Čechoslovácích prospěla, cítím, že jsem si dnešní pocty nezasloužil. Ale bylo mi alespoň dopřáno uviděti, jak vše ve skutečnosti vypadá, a jsem rozhodnut vrátiti se do Ameriky a přiměti náš lid, aby obstaral oděv pro nejméně dvě stě tisíc dětí do zimy.

Navštívil jsem profesora Hutchinsona od americké zásobovací komise a řekl jsem mu, že nejsem možná úplně v pořádku, ani ve své sféře činnosti, jelikož však události dnešního rána byly pro mne úplným překvapením, nemohl jsem je zameziti a přeji si sám osobně jej o tom informovati, aby se snad nedomníval, že zasahuji do jeho záležitostí. Zdál se míti velikou radost z popisu ranních událostí, a byl dostatečně zaujat mojí zprávou o všem, co jsem viděl, že mne požádal, abych se dostavil zítra k obědu u něho, na kterém bude přítomen kap. Shaw od amer. zásobovací komise, jemuž bych vše podrobně vyložil. V 5 hod. jsme šli na čaj do cizineckého klubu, kde jsme se sešli s mnoha význačnými osobami. Večer stará česká opera, krásně sehraná.

26. Do deseti hodin jsem diktoval své hlášení, potom jsem šel do nemocnice podí-

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

vat se na své invalidy z „Madrasu", kteří se cítili úplně šťastnými a spokojenými. Potom do Representačního domu na oběd s prof. Hutchinsonem, kde jsem byl seznámen s kap. Shaw. Moje zpráva na ně udělala hluboký dojem, schvalovali můj návrh, abychom vyžádali potraviny, možno-li od amer. Červ. kříže z Říma a Paříže, tak aby bylo alespoň částečně odpomoženo nouzi, než dojdou zásoby zásobovací komise z Ameriky. Žádali mne, abych zůstal v Praze a pracoval s nimi. Děkoval jsem jim, řekl jsem však, že dle příkazu musím se vrátiti do Washingtonu a že jsem slíbil pluk. Teuslerovi, že přijedu opětně do Sibíře na službu v AČK, neb jsem tam byl teprve velmi krátkou dobu, když jsem byl poslán s „Madrasem" na západ.

Měli jsme konferenci s drem Alicí Masarykovou a několika úředníky čsl. Červ. kříže. Žádali mne, abych zůstal v Čechách a pracoval s jejich organisací, jejíž práci bych zdokonaloval, zvláště na Moravě a na Slovensku. Musel jsem jim dáti tutéž odpověď jako kap. Shaw. Prof. Hutchinson mne později pozval do své kanceláře, kde jsme asi hodinu besedovali o zdejších vyživovacích poměrech. Večer koncert. Nádherné.

27. dubna. Konference u amerického konsula a zásobovací komise. Dokončil jsem hlášení pro presidenta. Objednal jsem místa ve vlaku do Paříže pro náš oddíl. Procházel jsem se asi hodinu po starém městě a udělal několik snímků pro vojáky do Sibiře.

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Šel jsem do kostela a půl hodiny poslouchal hudbu, potom jsem se vrátil domů a pracoval na hlášení pro Washington. Večer jsem šel se svými domácími pány do opery a později na večeři s mnoha jinými pozvanými hosty. A zase nejvíce ze všeho je zajímalo vypravování o tom, jak jednoduše jí a žije president Masaryk a jeho rodina. Někteří z nich podle všeho byli dříve Masarykovými protivníky, neb později přišli ke mně a sdělili mi, že by tomu byli nevěřili, kdyby to nebyl vypravoval cizinec, a že jsou velmi povděčni, že znají pravdu. Též se tázali, jak nejlépe naložiti s penězi, které míní darovati pro dobročinné účely. Odkázal jsem je na dra Alici Masarykovou, předsedu čsl. ČK. Jsem spokojen s výsledkem večera.

28. dubna. Pracoval jsem na hlášeních až do 9 hodin, pak jsem šel do nemocnice rozloučiti se se svými invalidy. Bylo mi téměř, jako bych opouštěl své vlastní děti, neb jsem po ty tři měsíce žil s nimi stále v těsném spojení a velice jsem si je oblíbil. Nejdokonalejší při nich jest ta duševní síla, se kterou zmrzačelí vojáci přijímají svůj krutý úděl, aniž by ztráceli svého nádherného národ. ducha i snahu, pracovati pro nové pořádky a býti jich součástí. Každý den poznávám nové věci, o kterých si přeji, aby moji synové, až dorostou, je znali a sobě osvojili. Dr. Masaryková telefonovala do nemocnice v 11 hod., prosíc mne, abych se dostavil na hrad na oběd. A zároveň jsem dostal zprá-

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

vu, že pařížský rychlík, který měl původně vyjeti zítra, v sobotu 29., vyjede již dnes odp. ve 4·16. Dal jsem zpraviti pí. Logan i sl. Rees a Patterson, aby k určenému času byly hotovy. Pospíšil jsem k amer. konsulovi a zásobovací komisi na poslední konferenci a ve 12·32 jsem přišel do hradu.

Jednoduchý oběd a mnoho plánů pro moji práci v Sibíři, i zprávy pro vojáky. Jen velice nerad loučil jsem se s touto laskavou rodinou, jejíž všichni členové zdají se míti starost pouze o štěstí a pohodlí druhých. Když ve 4·20 náš vlak vyjížděl z Prahy, přál jsem si, aby ještě před zimou mnoho takových vlaků se valilo do této země, naplněných potravinami a zásobami, léky, mlékem a oděvem pro děti; chci k tomu pracovati, až na své cestě zpět do Sibíře se zdržím v Americe.

K hlášení pro dra Masaryka jsem přiložil dopis, ve kterém sděluji, že pohodlí invalidů po celé té dlouhé cestě bylo jedině zásluhou pí. Logan a jejích dvou pomocnic sl. Rees a Patterson, tří českých kuchařů, kteří se nabídli pracovati v téměř nemožném horku lodních kuchyní, a kap. Dykes, sanitního důstojníka Madrasu, jenž se svými ošetřovatelkami staral se stále jen o blaho svých nemocných. N. O. Eversole.

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

[redacted]
TO → [redacted]

LOAN PERIOD 1	2 KEEP	3
4	5	6

REFERENCE ROOM USE ONLY

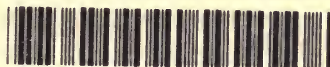
LIBRARY USE

This book is due before closing time on the last date stamped below

DUE AS STAMPED BELOW

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

UNIVERSITY OF CALIFORNIA, BERKELEY
FORM NO. DD6A, 20m BERKELEY, CA 94720
Ⓟs

U.C. BERKELEY LIBRAR
C022644934

M320831

Univ Calif - Digitized by Microsoft ®

